

Inés Royo Aspa

Jaume Botey, radicalment compromès amb les persones des dels marges

El passat 15 de febrer, va marxar l'activista, teòleg i professor, justament quan fa quinze anys de la manifestació a Barcelona contra la guerra de l'Iraq. Una companya de lluites repassa la seva vida, coherent amb les seves idees.

*

Vaig conèixer el Jaume i la Maria Pilar el gener del 2002, un any abans de la invasió de l'Iraq (ara en fa 15 anys), en un viatge a l'Iraq organitzat per la CEOSI, la Campanya Estatal contra l'Ocupació i per la Sobirania de l'Iraq. Una delegació d'unes cent persones de tot l'Estat pretenia denunciar l'embargament dels EUA, manifestar el rebuig a la guerra, donar suport al poble iraquetà —visitant hospitals, escoles, portant-hi un milió de llapis als nens— i fer sensibilització a la tornada, conscienciant la gent de la injustícia d'aquella guerra anunciada.

Amb el seu posat seriós, persona curiosa, sabia escoltar, connectat visceralment amb el món, tenia a més, un vessant jovial, de jove rebel i entremaliat que se'm va guanyar incondicionalment des del primer moment. Recordo dues anècdotes amb ell durant el viatge: la primera, amb l'Elena Viusà a qui va demanar que li comprés un carret de fotos al carrer dels llibreters, a *Al-Rasheed street* de Bagdad, i ella que no s'aclaria amb l'àrab, entrant i sortint de les botigues sense trobar-ho i nosaltres riu que riu. La segona, amb l'Antonio Raya, amb qui es va colar sense saber-ho en una mesquita en el moment de la pregària i no els va quedar altre remei que posar-se a resar amb la resta de musulmans, fent les genuflexions, amunt i avall, quan ens ho explicava ens foniem de riure. Jaume era una persona sorprenent i fascinant.

En Jaume Botey i Vallès va néixer a Barcelona el 19 de juny de 1940 i ha mort a l'Hospitalet de Llobregat, on vivia des del 1968, als 77 anys. Fill de Jaume i de Victòria, eren sis germans, quatre nois i dues noies. El seu pare, en morir la seva primera dona, la Joaquina, de tuberculosi, es va casar amb la seva germana i van tenir dos fills més, el Jaume i la Montserrat. Tots sis tenien els mateixos cognoms i eren igual de germans. Segons paraules del Jaume, va viure una infància de família pobre i van passar molta gana.

Vivien al barri obrer del Poblenou, al carrer Llull, a l'edifici on tenia la seu principal La Caixa, de la que el seu pare n'era treballador. Eren uns altres temps on La Caixa era al servei de la gent i del poble. Aquest pis portava molts records al Jaume, dels últims anys de la seva mare, i era el seu refugi, casa d'estiu on es recollia per descansar i convidar amics. Era també lloc de pas i acollida de companys mexicans, guatemalencs, nicaragüencs i de tantes altres lluites i causes. Ple de records i estris de la seva infància: recordo una fotografia de la família Botey a una Rambla del Poblenou més entranyable i tranquil·la que la d'avui, amb els plataners de sempre. En Jaume devia tenir uns cinc anys amb pantaló curt, prim i amb uns ulls grans que ho escrutaven tot. A la biblioteca familiar, molts reculls de premsa, records i articles que guardava del seu germà gran, Francesc. Molt admirat pel Jaume, va ser sacerdot escolapi (1931-1996) i va treballar per la defensa de les comunitats més marginades, gitanos i persones immigrades, al Camp de la Bota

on vivia en una barraca i on va aixecar una escola i altres serveis socials. Quan el van empresonar a la presó de Zamora, per capellans rebels, el Jaume se'n va anar a viure amb els gitanos durant un any i mig per continuar la seva tasca.

Llavors en Jaume, que havia sigut ordenat capellà, va demanar anar a l'Hospitalet i el van nomenar rector de la parròquia del barri de Can Serra, on va ser professor a l'Institut de Batxillerat Torras i Bages (1968-75) i que era la «casa de tothom». Seguint les directrius del Concili, d'acostament als obrers, no volien construir una església, però això va ser molt controvertit i al final amb els veïns es va decidir que sí, però que ho faria la gent i no una constructora. Les festes del Viti, l'emblema del tambor i el joc de la confusió volguda, van caracteritzar aquells anys de transició. La voluntat d'aglutinar va fer que es digués Casa de la Reconciliació. Com molts altres capellans obrers no volia ser només funcionari de l'administració de sagraments. Des de l'ensenyament d'adults seguint el mètode Freire i passant per les lluites socials amb l'Associació de veïns de Can Serra contestant el model de planificació urbanística del barri, al mític terreny de la Carpa, on després de 10 anys de lluites van aconseguir una escola, un mercat i una plaça pública. Molt més tard, el 2013, en fundar el Centre d'Estudis de l'Hospitalet de l'Infant (CELHI), va esdevenir-ne el president. El 1999 va rebre el Premi d'Honor de la ciutat.

Llicenciat en Teologia, en Jaume era un capellà sense sotana. El pare Botey, planer i accessible, treballador incansable, home bo, erudit, de vasta cultura i principis, i radicalment compromès amb les persones, va acabar «penjant els hàbits» i es va casar amb la Mª Pilar Massana Llorens el 25 de juliol de 1982, companya de vida i de lluites, ara fa 35 anys i mig. L'estiu de 2007 vam celebrar tots emocionats en una festa de barri a Can Serra els seus 25 anys de casats.

Doctor en Antropologia i Filosofia de la facultat de Lletres de la UAB, va ser professor *d'Història de la Cultura i de Moviments Socials des del 1975* i fins el 2015. Bon coneixedor de l'Amèrica Llatina i de les seves lluites socials, hi havia viatjat en nombroses ocasions, especialment a Mèxic (a Maconí, al Querétaro on el seu germà Francesc —el Pare Panxo— va passar els últims 25 anys de la seva vida treballant amb una comunitat de miners), Nicaragua, Guatemala, El Salvador, Bolívia, etc. Va ser també president de la Casa de la Solidaritat i de la Cooperativa l'Oliviera, projecte modèlic engegat el 1974 a Vallbona de les Monges, a la Catalunya interior, que treballa per la integració social incorporant persones amb dificultats de manera activa en tot el procés.

Llavor de grups tan diversos com Creients en Diàspora, on vaig conèixer l'Agustí de Semir, vinculat amb la fe, les religions, les persones immigrades, la interculturalitat, amb un dejuni pels drets de les persones sense papers; era partidari de donar visibilitat i un paper més actiu a la dones en la vida de l'Església. Participant del Fòrum Universal de les Religions (2004) i impulsor incansable del debat interreligiós. Membre del Centre d'Estudis Cristianisme i Justícia va escriure diversos *Quaderns: El Déu de Bush, Converses amb Agustí de Semir, Construir l'esperança i Capellans obrers*. President de l'associació Cristianisme al segle XXI, un assidu dels Fòrums socials mundials de Porto Alegre, del Fòrum social català... Interessat pel món àrab i per la causa palestina, havia visitat Sabra i Shatila (Líban); membre de la PASI (Plataforma per l'Alliberament i la Sobirania de l'Iraq) organitzadora a Barcelona del Tribunal de l'Iraq de 2005 dins del marc de la CEOSI i un dels impulsors de la Plataforma Aturem la Guerra. D'altra banda, en Jaume i la Maria Pilar han estat a més a més, els mecenes de moltes causes oblidades i necessitades, iniciant grups de tota mena, de debat, de reflexió, de denúncia dels abusos de poder, per la pau,

connectant persones, creant vincles entre associacions, sumant esforços.

Interessat pel món àrab i per la causa palestina, havia visitat Sabra i Shatila (Líban). Era embre de la Plataforma per l'Alliberament i la Sobirania de l'Iraq, organitzadora del Tribunal de l'Iraq de 2005 i un dels impulsors de la Plataforma Aturem la Guerra.

Intel·lectual, estudiós, lector incansable, escriptor i pensador, una mena d'*homo universalis*, amb una obra extensa, molts articles i col·laboracions, mai deia que no a participar en una conferència, la presentació d'un llibre o una xerrada de barri. Es pot veure un [llistat](#) dels seus principals llibres i articles en aquests enllaços.

Pel que fa al seu vessant polític, en Jaume, com ell es definia, militant d'esquerreres, va ser a l'Hospitalet el primer regidor d'ensenyament dels Ajuntaments democràtics entre 1979-83 per la llista del PSUC i més tard, regidor a l'oposició (1987-95) a les llistes d'[Iniciativa per Catalunya](#). Entenia la feina com un servei a la comunitat. Membre fundador el 1998 i més tard president d'EUiA (2000-2002), escindida d'ICV. També fundador del Partit Socialista Unificat de Catalunya Viu, en quedar el PSUC dissolt dins d'Iniciativa per Catalunya Verds.

Gran admirador d'en Xirinacs, en Jaume "llegia la vida" amb un caràcter vital i aglutinador, un viscut senzill i auster, tossut, de no cansar-se, d'esperit crític, amant del transcendent, erudit i afable amb un discurs ordenat, punyent i directe. Ha estat un mestre de vida per molts que li reconeixem en la seva coherència i voluntat de permanència el gran mèrit de perseverar en la construcció d'un món millor, abordant aquesta tasca des de tants vessants, buscant la justícia social, la defensa dels oprimits i el seu Déu encarnat en totes les coses. Ens has obert els ulls, fet mirar entre línies per veure molt més enllà. Infinitament gràcies Jaume per la teva generositat i amistat.

[Fuente: [Directa.cat](#)]